

Siirt İlinde Görev Yapan Okul Yöneticilerin Lisans Üstü Eğitime Bakış Açıklarına İlişkin Nitel Bir Araştırma*

Esef Hakan TOYTOK**

Eda ÇELEPÇIKAY***

Özet

Eğitim bilindiği üzere insan ihtiyaçlarını karşılamada en önemli araçlardan birisidir. Okulların kalite ve başarısı üzerinde önemli bir etkiye sahip olan müdürlerin üst eğitim olarak tanımlanan yüksek lisans ve doktora programlarına ilişkin eğitimlere bakış açısını ve bu eğitimlere karşı tutumlarını belirlemek amacıyla bu araştırma yapılmıştır. Araştırma betimsel tarama modelinde nitel bir araştırmadır. Araştırmanın çalışma grubunu Siirt ili merkezde bulunan 29 okul müdürü oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış 13 soruluk görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler nitel araştırmalardan betimsel analiz yöntemi ile yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda araştırmaya katılan okul müdürlerinin üst eğitim olarak adlandırılan yüksek lisans ve doktora programlarının gerekliliğine inandığını söyledikleri ancak çapraz sorularda bu söylemlerinin tam aksine eğitime karşı olumsuz davranışlar sergiledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca araştırmaya katılan okul müdürlerinin büyük bir çoğunluğunun kendi eksikliklerini göremedikleri ve klasik yönetim anlayışıyla okulu yönettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul müdürü, Üst eğitim, Yüksek lisans, Doktora

A Qualitative Research About Perspectives Related To Master Education Of School Principals Serving In Siirt

Abstract

As it is known education is one of the most important means to meet humanbeing's needs. The aim of this research is to learn viewpoints and attitudes of the school principals, who have an important affect on success and quality of the schools, related to master and phd known as upper education. In this research, the descriptive survey model was used and the research is qualitative. The sample group of this research is 29 school principals serving in Siirt. As data collection tool was used 13 -item semi-structured interview form. The obtained data were interpreted by descriptive analysis method of the qualitative research. The results indicated that the principals believe in the necessity of master and phd known as upper education, but through cross questions it was observed that they treat negatively on the contrary to what they say. In addition, most of the principals was seen that they are not aware of their deficiencies and still manage the schools with the classical methods.

KeyWords: school principal, upper education, master, phd.

Giriş

Eğitim, hiç şüphesiz çağımızın değişim ve gelişimine ayak uydurmada bize fayda sağlayacak en önemli unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Eğitim sayesinde bizler bilgi ve becerilerimizi geliştirerek yeterliliğimizi arttırırız. Zaten eğitimin tanımına incelendiğinde , “Bireyin davranışlarında, kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak olumlu ve istendik yönde değişiklik oluşturma süreci” olarak tanımlandığını görmekteyiz (Erturk, 1972; Kaya, 1993). Başka bir tanımda ise

*Bu araştırma 10.Eğitim Yönetimi Kongresinde Gaziantep Üniversitesinde sunulmuştur.

**Yrd.Doç.Dr. Siirt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bölümü, Siirt,(hakantoytok@hotmail.com)

***MEB, Matematik öğretmeni, İstanbul, (eclpcky@hotmail.com)

eğitim, kültürün genç kuşaklara aktarılması ve çağdaş koşullar altında bir toplumun varlığını sürdürebilmesi için zorunlu sosyal değişmeler başlatabilecek yaratıcı kişilerin yetiştirilmesi olarak ifade edilmektedir (Levinson vd, 2002). Tanımları incelediğimizde eğitim yoluyla sosyal ve kültürel birikim kuşaktan kuşağa aktarılması ve çağdaşlaşma için gerekli olan zorunlu kültürel değişmelerin gerçekleştiği görülmektedir. Bu nedenle eğitimi sadece bireyin bedensel ve zihinsel becerilerini geliştirmek olarak algılamamak gereklidir. Eğitim aynı zamanda toplumun gereksinim duyduğu nitelikte insan gücü ihtiyacının en önemli sağlayıcısıdır. Bunun için eğitim insanlar için ve toplumlar için büyük derecede önem taşımaktadır. Bu nedenle eğitime yatırım yapma düşüncesi sosyo-ekonomik ve politik gelişmenin sağlanması bakımından büyük önem taşımaktadır (Özpolat, 2009). Aynı zamanda ülkelerin gelişmesi ve kalkınması açısından önem verilen unsurlardan biri de her yönden yetişmiş insan gücü olmaktadır. Yetişmiş ve nitelikli insan gücünün artmasını sağlayacak en önemli araç ise eğitim olarak karşımıza çıkmaktadır (Han ve Kaya, 2008). Bununla birlikte ülkelerin kalkınmışlık düzeyleri, kişi başına düşen milli gelir yanında, ülkelerin sahip olduğu eğitilmiş insan gücü oranıyla anlatılmaya başlanmıştır. Eğitilmiş insan gücünün varlığı ülkelere önemli derecede katkı sağlamaktadır. Bu yüzden, bir ülkenin kalkınmasında temel olan ekonomi ve sağlık etmenlerinin yanı sıra, bunlar kadar önem kazanan ve bunların kaynağı olan eğitim etmeni de ülkelerce kabul edilmektedir. Son yıllarda ülkelerin kalkınmışlık düzeyleri açıklanırken sahip olunan nitelikli iş gücü oranları da kullanılmaktadır (Çolak, 2010). Bir ülkenin gelişmişliği; o ülke insanların iyi ve sürekli bir eğitim almaları ve bununla kazandıkları bilgi, beceriyle ekonomik büyümeye yapabilecekleri katkıya bağlı olmaktadır. Ekonomi ile eğitim arasındaki ilişki kalkınma kavramı üzerinde odaklanmaktadır. İşgücünün verim düzeyinin yükseltilmesi, sürdürülebilir sosyal ve ekonomik kalkınmanın desteklenmesi ve hızlandırılması, değişimin ve gelişimin anahtarı olan eğitimin görevi olduğu bilinmektedir (Çakmak, 2008). Türkiye’de de eğitim tüm dünyada olduğu gibi kalkınmışlığın en önemli unsurlarından biridir. Türkiye’deki eğitim kademelerine bakacak olursak;

- Okul öncesi eğitim (kreşler veya anaokulları)
- İlköğretim birinci kademe (ilkokullar)
- İlköğretim ikinci kademe (ortaokullar)
- Ortaöğretim (liseler)
- Yükseköğretim (üniversiteler)

Lisansüstü eğitim denildiğinde ülkemizde yüksek lisans ve doktora programları akla gelmektedir. Öğrencinin bilimsel araştırma yaparak bilgilere erişme, bilgiyi değerlendirme ve yorumlama yeteneğini kazanmasını sağlamak üzere Tezli ve Tezsiz Yüksek Lisans Programları (master), öğrenciye bağımsız araştırma yapma, eğitime yönelik yeni gelişmeleri geniş ve derin bir bakış açısıyla irdeleyerek yorum yapma ve yeni sentezlere ulaşmak için gerekli adımları belirleme yeteneği kazandırmak amacıyla doktora programları (Doctor of Philosophy PhD) bu kapsamda işlev göstermektedir. Türkiye’de üst eğitim alan

Siirt İlinde Görev Yapan Okul Yöneticilerin Lisans Üstü Eğitime Bakış Açıklarına İlişkin Nitel Bir Araştırma

öğrencilere ilişkin 2013 – 2014 istatistiklerine göre Yüksek Öğretim Kurulu verileri tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Türkiye’de lisans ve üstü eğitim alan öğrencilere ilişkin veriler(Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, 2014)

	Toplam	Erkek	Kadın
Lisans / Undergraduate	581 219	311 935	269 284
Lisansüstü / Graduate	65 590	38 170	27 420
Yüksek Lisans / Masters	56 193	32 866	23 327
Doktora / Doctorate	9 397	5 304	4 093

Tablo 1 incelendiğinde üst eğitim olarak adlandırılan yüksek lisans ve doktora yapan öğrencilerin sayısı lisansın %10'nunu dahi oluşturamamaktadır. Eğitimin en önemli yapı taşı olan okullarda çalışan okul yöneticilerinin üst eğitime bakış açılarının belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu sayede okul yöneticilerimizin kendini yenilemede en güçlü itici güç olan eğitime karşı tutumları, inançları ve değerleri ortaya konulmak istenmektedir.

Yöntem

Bu araştırma okul müdürlerinin üst eğitim olarak tanımlanan yüksek lisans ve doktora eğitimine ilişkin bakış açılarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmamız betimsel tarama modelinde nitel bir araştırmadır. Betimsel tarama modeli var olanların, yaşayanların, yaşananların ne olduğunu açıklayarak ortaya koyan çalışmalardır (Robson, 2015; Sönmez ve Alacapınar, 2014; Can, 2014; Büyüköztürk, 2014). Nitel araştırmalar ise değerlendirmeden ziyade derinlemesine anlamlar koyarak yeni fikirler üretme açısından oldukça önemlidir (Seggie ve Bayyurt, 2015). Araştırmanın çalışma grubunu Siirt ili merkezine bağlı random usulü ile belirlenen 29 okul müdürü oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış 13 soruluk görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu için önce literatür taraması yapılarak 18 maddelik bir soru havuzu oluşturulmuştur. Bu formun 6 okul müdürüne ön uygulaması yapılarak elde edilen veriler incelenerek uzman görüşü alınmış ve 13 soruya düşürülmüştür. Görüşmeler okul müdürleriyle yüz yüze yapılarak not alınmıştır. Elde edilen veriler nitel araştırmalardan betimsel analiz yöntemi yoluyla yorumlanmıştır. Araştırmaya katılan okul müdürlerinin isimleri yerine A, B, C, ... gibi kodlar kullanılmıştır.

Bulgular Ve Yorum

Araştırmanın çalışma grubuna ilişkin bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 2. Araştırmaya katılan okul müdürlerine ait demografik bilgiler.

		N	%
Yaş	30 ve Altı	9	31
	31 -45	18	62.1
	46 ve üstü	2	6.9
Memleket	Siirt	22	75.9
	Diğer	7	24.1
Branş	Sınıf öğretmeni	7	24.1
	Branş öğretmeni	22	75.9
Mesleki kıdem	5 ve altı	7	24.1
	6 ve 10	7	24.1
	11 ve 15	3	10.3
	16 ve üstü	12	41.4
Yönetici Kıdemi	5 ve altı	16	55.2
	6 ve 10	7	24.1
	11 ve 15	4	13.8
	16 ve üstü	2	6.9
Okul türü	İlkokul	6	20.7
	Ortaokul	14	48.3
	Lise	9	31
Cinsiyet	Erkek	24	82.8
	Kadın	5	17.2
Sendika	Var	19	65.5
	Yok	10	34.5
TOPLAM		29	100

Tablo 2 incelendiğinde Siirt ilindeki okul yöneticilerinin büyük bir çoğunluğu (%82.8) erkeklerden oluşuyorken, küçük bir kısmı (% 17.2) kadınlardan oluşmaktadır. Buna göre Siirt ilindeki kadın okul yöneticilerinin sayısının oldukça az olduğu söylenebilir. Okul müdürlerinin %65.5'i bir sendikaya üye iken %34.5'lik kısmı herhangi bir sendikaya üye olmadıkları görülmüştür. Buna göre okul müdürlerinin yaklaşık 3'te 1'her hangi bir sendikaya üye olmadığı ve halen görevine devam ettiği tespit edilmiştir. Araştırmada ele alınan okul müdürlerin okul türlerine göre dağılımlarını incelendiğinde %20.7'si ilkokul,

Siirt İlinde Görev Yapan Okul Yöneticilerin Lisans Üstü Eğitime Bakış Açıklarına İlişkin Nitel Bir Araştırma

%48.3'ü ortaokul ve %31'lik bir bölümü ise liseden oluşmaktadır. Okul müdürlerinin memleket durumları değişkenine göre incelendiğinde %75.9'u Siirt'li iken, % 24.1'i diğer illerden gelen okul yöneticilerinden oluştuğu görülmektedir. Okul müdürlerinin mesleki kıdem değişkenine göre incelendiğinde 5 yıl ve altı kıdem % 24.1'i, 6-10 yıl arası kıdem % 24.1'i, 11-15 yıl arası kıdem % 10.3'ü ve 16 ve üstü yıl arası kıdem %41.4'ü oluşturmaktadır. Okul müdürlüğü yapan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun 10 yıl ve üstü kıdeme sahip oldukları görülmüştür. Bunun sebebi olarak okul müdürlüğü seçiminde öğretmen seçiminde tecrübeye önem verilmesinden kaynaklı olduğu söylenebilir. Son olarak yaş değişkenine göre araştırmaya katılan okul müdürleri incelendiğinde 30 ve altı yaşta olan okul müdürleri %31, 31 ve 45 yaş arası %62.1 ve 46 yaş ve üzeri % 6.9'u oluşturmaktadır.

Araştırmada okul müdürlerinin görüşme formunda yer alan yarı yapılandırılmış 13 soruya ait verdikleri cevapları ilişkin bulgular aşağıda verilmiştir.

Görüşme formunda yer alan, “Eğitimin insan üzerinde değişiklik yarattığına inanıyor musunuz?” sorusuna okul yöneticilerin büyük bir bölümü (N=28) eğitimin insan üzerindeki değişikliğine inandığını söylemiştir. Bu cevaplar incelendiğinde okul yöneticilerinin büyük bir çoğunluğu eğitim verildiğinde bireylerde değişiklikler olduğunu düşünmektedir. Çalışmamıza katılan D kodlu bir okul yöneticisi ise, “Evet. Eğitimin katkısı sorgulanamaz. Ancak yılların verdiği tecrübe ile bu işi devam ettiriyorum. Eğitim alsam belki daha iyi olurdu. Ancak eğitim almadan olmaz diyemem.” şeklinde cevap vermiştir.

Görüşme formunda yer alan, “Üniversitede lisans düzeyinde alınan eğitimi yöneticilik sürecinde yeterli olduğuna inanıyor musunuz?” sorusuna okul müdürlerinin 8 tanesinin görüş belirtmedikleri, geri kalan 21 tanesinin de aldıkları eğitimi yeterli bulmadıklarını ifade ettikleri görülmüştür. Yeterli bulmayan okul müdürlerinden;

A Kodlu okul müdürü: “Eğitimin yeterli olmaması ile birlikte, yöneticiliğin ayrıca tıpkı öğretmenlik gibi teorik bir şekilde öğrenilmeyeceğini” ifade etmiştir.

N Kodlu okul müdürü: “Eğitim bize çok az verildi. Deneyim bizim için daha önemlidir. S Kodlu okul müdürü: “Hayır. Üniversitede alınan eğitimin öğretmenliğe bile katkısı yoktur. Öğretmenliği bile meslek hayatımda öğrendim.” Gibi cevaplar verildiği tespit edilmiştir.

Bu bulgulara göre okul müdürlerine göre üniversitede daha çok konu uzmanlığı, alana hakimlik, konularına yer verildiğini düşünmektedirler. Ancak okul yöneticisi olan bireylerin büyük bir çoğunluğu bu işi herhangi bir eğitim almadan yaptıklarını ifade etmişlerdir. Yöneticilik alanında herhangi bir ciddi eğitim almadan göreve başladıklarını, çok fazla bilgi eksiklikleri ile hatalarının çok olduğunu ifade ettikleri gözlenmiştir. Ancak öğretmenlerin bir kısmı öğretmenlikle yetinmiyor ve okul yöneticiliğine yöneldikleri için eğitim fakültesi öğrencilerinin aslında okul yöneticiliği konusunda da eğitim almalarının iyi olacağı ifade edilebilir.

Görüşme formunda yer alan “Daha önce eğitimle ilgili herhangi bir kongre veya seminerlerde buldunuz mu?” sorusuna okul müdürlerinin verdikleri

Siirt İlinde Görev Yapan Okul Yöneticilerin Lisans Üstü Eğitime Bakış Açıklarına İlişkin Nitel Bir Araştırma

cevaplar incelendiğinde büyük çoğunluğunun (N:24) eğitimle ilgili kongre veya seminerlere katıldığı görülmüştür. Ancak görüşme formunda yer alan 7. Soruya "Yönetici olarak eğitimle ilgili yapmış olduğunuz herhangi bir çalışmanız var mı?" sorusunabaktığımızda yöneticilerin sadece % 3'lük bir bölümünün çalışma yaptığı görülmektedir. Eğitimle ilgili seminer ve kongrelere giden okul müdürlerinde W Kodlu okul müdürü bu tip Merkezi ve yerel eğitimlerde çok fazla bulunduğu ve kendisine çok fazla bir katkısının olmadığını, çoğunlukla okuldan uzaklaşmak için katıldığını ifade etmiştir. Diğer okul müdürleri de buna benzer ifadelerle bu eğitimlerin katkısından ziyade ortamdan uzaklaşmak dinlenmek tatil yapmak ve eğlenmek için katıldıkları, başarılarına katkı sağlamadıklarını düşündüklerini ifade etmişlerdir.

Görüşme formunda yer alan "Eğitim yönetimi alanındaki yenilikleri takip ediyor musunuz?" sorusuna okul yöneticileri yenilikler dendiğinde mevzuat değişikliklerini anladıkları ve bu mevzuat değişikliklerini takip ettiklerini ifade etmişlerdir. Yenilik kelimesinin anlamını sadece değişen yönetmelikler, yönergeler, genelgeler gibi mevzuatsal yapıların anlaşılmasıyla sınırlı kalması ve okul müdürlerinin çoğunluğunun bu değişimi takip etmeyi yenilikçi olarak görmeleri düşündürücüdür.

Bunların dışında eğitim ve yönetim alanındaki gelişmeleri takip eden okul yöneticilerinin de (N:10) olduğu görülmüştür. Özellikle neleri takip ettikleri sorulduğunda;

B Kodlu okul müdürü: Eğitim yönetimi alanında uygulanan bir kitap varsa mutlaka alırım demiştir.

Y Kodlu okul müdürü: Evet tabii ki ediyorum. Özellikle teknolojik araçlardaki gelişmeleri takip ediyorum demiştir.

W Kodlu okul müdürü: Son zamanlarda yöneticilikten soğudum. Ancak mecburiyetten takip ediyorum, yoksa takip etmem demiştir.

Bazı okul müdürleri ise gayet açık bir şekilde eğitimde meydana gelen değişim ve gelişimleri takip etmediklerini (D ve P Kodlu okul müdürleri) ifade etmişlerdir.

Ancak birinci soru olan, "Eğitimin insan üzerindeki değişik yarattığına inanıyor musunuz?" sorusuna okul müdürlerinin neredeyse tamamı eğitime inandıklarını söylerken, eğitimle ilgili yenileri takip etmeyen ancak eğitime inanan okul yöneticilerinin olması kendi içinde çelişen ve uyumsuz bir durum olduğu tespit edilmiştir. Diğer bir çelişki de "Eğitimin insan üzerindeki değişik yarattığına inanıyor musunuz?" sorusunda olduğu görülmektedir. Okul müdürlerinin neredeyse tamamı eğitimin insan üzerinde olumlu değişikliğine inanmasına rağmen eğitimle ilgili değişim ve gelişimi takip etmeyen yöneticilerin olması ayrı bir tezattır.

Görüşme formunda yer alan "İyi bir yöneticiyi tanımlar mısınız? Sizce iyi bir yönetici olarak neler yapılması gerekiyor?" sorusuna okul yöneticileri için içerik analizi yapılmış olup şu kodlara ulaşılmıştır. Lider olmalı 3, Yenilikçi olmalı 3, Disiplinli olmalı 2, İyi iletişim kurmalı 8, Mevzuatı iyi bilmeli 11, İnisiyatif alabilmeli 2, Adaletli olmalı 5 ve Empati kurabilmeli 2 kişi olarak belirtmiştir. Görüşmede elde edilen bu verilere göre katılımcılar iyi bir yönetici olma kavramını

daha çok mevzuat ve iletişim kurma olarak kodlamışlardır. Oysa bu kodlar 21. Yüzyıl dünyasında kabul edilen ve yöneticiden beklenen temel unsurlar olarak görülmemektedir. Buda bize görüştüğümüz okul yöneticilerin klasik yönetim ve klasik yönetici anlayışını benimsediklerini işaret etmektedir. Günümüz dünyasında yöneticilik kavramı artık etkili yönetici yada lider olarak tanımlanmaktadır.

Görüşme formunda yer alan “Yönetici olarak kendinizi nasildeğerlendirirsiniz?” sorusuna okul yöneticileri kendilerini 10 üzerinde değerlendirmeleri istenmiştir. Buna göre; Kendine 10 puan veren %8, 9-7arası puan veren %52, 6-4arası puan veren %22, 3-1 arası puan veren %5 olurken, kendine hiç puan vermeyenlerin oranı %12 olmuştur. Bu verilere göre okul yöneticilerin %60 kadarı kendini 7 puan üzerinde değerlendirmiştir. Bu puan okul müdürlerinin kendilerini etkili ve iyi bir okul yöneticisiolarak gördüğünü ifade etmektedir. Etkili yönetici tanımı günümüzde liderlik olarak tanımlanmakta oysa okul müdürlerinin çoğunun uygulamaları bize klasik yönetici anlayışını göstermektedir. Bu sonuç bize araştırmaya katılan okul yöneticilerinin kendi eksikliklerini göremediklerini ya da kendilerini eksik düşünmediklerini göstermektedir.

Görüşme formunda yer alan “Bir üst eğitim olan yüksek lisans ve doktora programlarının size katkı sağlayacağını düşünüyor musunuz? Yüksek lisans ve doktora programlarına girme koşulları hakkında bilgiye sahip misiniz?” sorularına katılımcıların büyük bir çoğunluğu(N:20) bir üst eğitimin katkı sağlayacağını düşündüğü görülmüştür. Okul müdürlerinden;

G Kodlu okul müdürü: Bilgi sahibi olduğunu ve yüksek lisans ve doktora programlarının hakkı ile adil bir şekilde uygulanırsa etkili olacağını ifade etmiştir.

K Kodlu okul müdürü: "Kesinlikle düşünüyorum. Her bir değişiklik bizim için yeni bir gelişmedir. Y.L eğitimi bize değişim sağlayacaktır." demiştir.

Q Kodlu okul müdürü: "Faydalı olacağını düşünüyorum. Kariyer yapmak için yeni ufuklara açılmalıdır." Gibi cevaplar vermişlerdir.

Okul müdürlerinin tamamının (N:29) üst eğitim hakkında bilgi sahibi oldukları ve üst eğitim olarak kendilerini geliştirebileceğine inandıkları görülmüştür. Ancak bilgi sahibi oldukları ve eğitimin katkısına inandıkları halde 10. Soruda yer alan “Şimdiye kadar yüksek lisansla ilgili bir adım attınız mı?” sorusuna okul müdürlerinin % 60'ı eğitim alma adına bir adım atmamaları hatta bunlardan bazılarının üst eğitimi gereksiz görmesi düşündürücüdür.

Görüşme formunda yer alan “ Yöneticilik size göre deneyim ile mi yoksa eğitim ile mi olmalıdır?” sorusuna okul müdürlerinin %53'ü deneyim, %8'i eğitim ve %39'u ise hem deneyim hem eğitim önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Bu ifadelere göre araştırmaya katılan okul müdürlerinin çoğu yöneticiliğin deneyimle olduğunu ve eğitimi pek önemli görmediklerini düşündükleri ifade edilebilir.

Görüşme formunda yer alan “Şimdiye kadar yüksek lisans ile ilgili bir adım attınız mı?” sorusuna okul yöneticilerin %40'lık bir kısmı bir şekilde ya ALES sınavına girmek, yada bir yüksek lisans programına başvurmak suretiyle adım attığını belirtmiştir. Ancak “ Bir üst eğitimin size katkı sağlayacağını düşünüyor musunuz” sorusuna okul müdürlerinin % 85'i katkısına inandıklarını belirtmesine rağmen bunlardan sadece % 40'ı bu anlamda bir adım atması da ayrıca

Siirt İlinde Görev Yapan Okul Yöneticilerin Lisans Üstü Eğitime Bakış Açıklarına İlişkin Nitel Bir Araştırma

düşündürücü bir durumdur. Buna ek olarak okul müdürlerinin %60'ı ise bu anlamda kendini geliştirmek için herhangi bir adım atmadığını ifade etmiştir. Asıl ilginç olan herhangi bir adım atmayan okul müdürlerine "*bunun pişmanlığını duyuyor musunuz?*" diye sorulduğunda, %55'i bunun pişmanlığını yaşamadıklarını ifade etmişlerdir.

Görüşme formunda yer alan "*Yüksek lisans ve doktora eğitimlerinin sizce günümüzdeki yeri ve önemi nedir?*" sorusuna okul yöneticilerinin % 66'sı önemli bir yeri olduğunu düşündüklerini ifade etmişlerdir. Okul müdürlerinden bu önemin ne olduğunu açıklaması istendiğinde % 40'ı maddi boyutunda, geri kalan % 60'ı ise akademik ve kariyer boyutunda üst öğretimin önemli olduğunu açıklamıştır. Bunun yanında araştırmaya katılan okul müdürlerinin %34 gibi önemli bir kısmı günümüzde bu tip üst eğitim programların pek bir önemi olduğunu düşünmediklerini ifade etmişlerdir. Bunlardan;

J Kodlu okul müdürü: Yüksek lisans ve doktora eğimi bir dönem müfettişlik için önemliydi. Ama bu ülkede bir uyanıyorsunuz ve yeni bir kanun çıkıyor. Şu an bu programların MEB'de kalanlar için çok bir katkısı yok. Yüksek lisans yapan öğretmen ve yönetici olarak kalıyorsunuz.

P Kodlu okul müdürü: Yüksek lisans ve doktora eğiminin günümüzde verimli olmadığını düşünüyorum. Üniversiteler için çoğunlukla yapılıyor. Bu programlara öğrenci seçiminde başarının ön planda olmadığını, bu nedenle toplum içinde saygınlığının azaldığını düşündüğünü ifade etmiştir.

F Kodlu okul müdürü: Yüksek lisans ve doktora eğimi diplomasının birçok kapı açtığını, ancak eğitim anlamında çok bir şey katmadığını düşünmüyorum. Ülkemizdeki üniversitelerin çoğu hala istenilen seviyede olmadığı için bu kurumların tembellik mekanı ve üniversite hocalarının işlerini yapan yüksek lisans ve doktora eğimi mezunu insanlar yetiştiriliyor. Hele MEB'de kalan biri için hiçbir katkısı olmamaktadır diye ifade etmiştir.

Sonuç olarak araştırmaya katılan her 3 okul müdürlerinden 1'i üst eğitimi önemsiz olarak gördüğüsüp edilmiştir. Eğitimin değişimin ve gelişimin en önemli aracı olarak görülen ve her geçen gün ağırlığının arttığı günümüzde okul politikalarına ve işleyişine yön veren müdürlerin böyle düşünmeleri oldukça düşündürücüdür.

Görüşme formunda yer alan "*Okulunuz da yüksek lisans yapan öğretmen var mı? Varsa bu öğretmenlerle ilgili izin sıkıntıları ile karşılaşılıyor musunuz?*" sorusuna okul yöneticilerinin % 7'si yüksek lisans ve doktora eğimi yapan öğretmenlerin izin konularının kendilerine sıkıntı oluşturduğunu düşündüklerini ifade etmişlerdir. Ancak uygulamada yüksek lisans ve doktora yapan öğretmenlerin azımsanmayacak bir bölümünün gerek izin, gerekse ders programının ayarlanması noktasında oldukça sıkıntı yaşadıkları su götürmez bir gerçektir. Yapılan araştırmalarda bu durumu açıkça ortaya koymaktadır.

Sonuçlar

Sonuç olarak araştırmaya katılan 29 okulumdürünün bir üst eğitim olarak tanımlanan yüksek lisans ve doktora programlarına bakış açıklarına ilişkin düşüncelerinin araştırıldığı bu çalışmadakatılımcıların hemen hemen hepsi eğitimin

insan üzerinde değişiklik yaratacağına inandıklarını belirtmişlerdir. Ancak araştırmaya katılan okul müdürlerinin bu söylemlerine karşılık büyük bir çoğunluğunun kendini gerçek anlamda yenileme ve geliştirme adına her hangi bir eğitim programına başvurmadıkları, hatta azımsanmayacak bir kısmının bu tip programları gereksiz bulduğunu ifade etmişlerdir. Okul müdürlerinin gelişimi için düzenlenen konferans ve seminerleri ise neredeyse müdürlerin tamamı okul ortamından uzaklaşmak, dinlenmek, tatil yapmak ve eğlenmek için olduğunu, başarı için herhangi bir katkı sağlamadıklarını düşündükleri görülmüştür. Diğer bir ilginç nokta araştırmaya katılan okul müdürlerine *"Eğitim yönetimi alanındaki yenilikleri takip ediyor musunuz?"* diye sorulduğunda büyük bir çoğunluğu yenilik denince mevzuat değişiklikleri anladığı görülmüştür. Bu durum bize müdürlerimizin değişim kavramı ile neyi özdeşleştirdiklerini göstermesi açısından oldukça düşündürücüdür. Ayrıca müdürlerimize *"İyi bir yöneticiyi tanımlar mısınız? Sizce iyi bir yönetici olarak neler yapılması gerekiyor?"* sorusu sorulduğunda verdikleri cevap kodları incelendiğinde klasik yönetim anlayışının unsurları olan mevzuat gibi kavramların öne çıktığı görülmüştür. Oysa 21.yüzyıl dünyasında artık liderlik, şeffaflık, katılımcılık... gibi kavramların daha önem arz ettiği görülmektedir. Bu durum bize araştırmaya katılan müdürlerimizin çağımızın değişen yönetici rollerini benimseyemediklerini göstermektedir. Araştırmaya katılan müdürlerimize *"Yönetici olarak kendinizi nasıl değerlendirirsiniz?"* sorusu sorularak 10 üzerinden bir özdeğerlendirme yapmaları istenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre araştırmaya katılan müdürlerimiz % 60'ı kendilerini 7 ve üzerinde notlarla değerlendirerek başarılı bir yönetici olarak kendilerini gördüklerini ifade etmişlerdir. Bu durum bize araştırmaya katılan müdürlerimizin büyük bir çoğunluğunun mevcut durumlarından hoşnut olduğunu ve klasik yönetim anlayışlarının günümüz anlayışında doğru olmadığı gerçeğini göremediklerini ifade etmektedir. Araştırmada en ilginç ve çelişen ifade *"Yöneticilik size göre deneyim ile mi yoksa eğitim ile mi olmalıdır?"* sorusuna verdikleri cevaplarda ortaya çıkmıştır. Buna göre araştırmaya katılan okul müdürlerinin büyük bir çoğunluğu sadece deneyimle yöneticiliğin olabileceğini ifade etmişlerdir. Bu durum bize müdürlerin eğitime karşı gerçek bakış açılarını ve inançlarını göstermesi açısından oldukça düşündürücü bir yaklaşımdır. Buna ek olarak araştırmaya katılan müdürlerin üçte biri yüksek lisans ve doktora gibi üst eğitim programlarını önemli görmediklerini söylemeleri bu bakış açılarını ve inançlarını doğrular niteliktedir.

Sonuç olarak araştırmaya katılan okul müdürlerinin üst eğitim olarak tanımlanan yüksek lisans ve doktora programlarına karşı söyledikleri ile uygulamalarının farklılaştığını, hatta bu uygulamaların kendi içinde çelişkiler gösterip uyumadığını görülmüştür. Okullarda eğitim politikaları ve kalitesinin en önemli belirleyicilerinden biri olan müdürlerimizin, eğitimin iş ve işlevlerine bu şekilde olumsuz bakmaları ve eğitimin olumlu etkisine karşı inançlarının yeterli olmaması eğitimden istenen başarının elde edilmesinde önemli bir engelleyici unsur olarak karşımıza çıkacağı unutulmamalıdır.

Öneriler

Araştırmada elde edilen sonuçlara göre öneriler araştırmacılara ve uygulayıcılara olmak üzere iki başlık altında sunulmuştur.

Araştırmacılara öneriler;

Siirt İlinde Görev Yapan Okul Yöneticilerin Lisans Üstü Eğitime Bakış Açıklarına İlişkin Nitel Bir Araştırma

- Üst eğitim alan yöneticiler ile almayan yöneticilerin okul yönetim uygulamaları arasındaki farka ilişkin araştırmalar yapılabilir.
- Aynı araştırma başka illerde de tekrarlanarak sonuçlar karşılaştırılabilir.
- Okul müdürlerini ikiye ayırarak deney ve kontrol grubu oluşturulup, etkili yönetici ve liderlik eğitimi verilerek yönetim uygulamaları arasındaki farklılık incelenebilir.

Uygulayıcılara öneriler;

- Eğitim fakültelerinde yönetim konularına ilişkin derslerin sayısı artırılabilir.
- Okullara yönetici atama politikalarında üst eğitim alanların daha fazla önü açılabilir.
- Milli Eğitim Bakanlığı öğretmen ve yöneticilerinin üst eğitim almalarına daha fazla özendirici uygulamalar yapılabilir.
- Milli Eğitim Bakanlığı Yükseköğretim Kurulu ile gerekli protokoller personelinin imzalayarak uzaktan yada örgün eğitim yoluyla üst eğitim alma fırsatlarını yaygınlaştırabilir.

Kaynakça

- Büyüköztürk, Ş. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık
- Can, A. (2014). *Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık
- Çakmak, Ö. (2008). *Eğitimin ekonomiye ve Kalkınmaya Etkisi*. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı:11.
- Çolak, M. (2010). *Eğitim ve Beşeri Sermayenin Kalkınma Üzerine Etkisi*. Ankara: Kamu-İş Dergisi, Cilt:11, Sayı:3.
- Han, E. ve Kaya, A. (2008). *Kalkınma Ekonomisi: Teori ve Politika*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Ertürk, S. (1972). *Eğitimde Program Gelistirme*. Ankara: Yelken Tepe Yayınları.
- Kaya, Y. K. (1993). *Eğitim Yönetimi*. Ankara: Set Ofset Matbaacılık.
- Levinson, D., Cookson, P. W. ve Sadovnik, A. R. (2002). *Education and Sociology*. New York: Routledge Falmer.
- Özpolat, A. (2009). *Gelişmekte Olan Ülkelerde Kadın Eğitimi ile Büyüme ve Kalkınma Arasındaki İlişki*. Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi.
- Robson, C. (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri Gerçek Dünya Araştırmaları*. (Editörler) Şakir Çınkır ve Nihan Demirkasımoğlu. Ankara: Anı Yayıncılık
- Seggie, F.N. ve Bayyurt, Y. (2015). *Nitel Araştırma Yöntem, Teknik, Analiz ve Yaklaşımları*. Ankara: Anı Yayıncılık

Siirt İlinde Görev Yapan Okul Yöneticilerin Lisans Üstü Eğitime Bakış Açıklarına İlişkin Nitel Bir Araştırma

Sönmez, V. ve Alacapınar, F. (2014). *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı. (2014), "*2013-2014 Yükseköğretim İstatistikleri*", http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1018 (Erişim tarihi 17/12/2014)